

سروش هدایت

نام آزمون: ادبیات

تاریخ آزمون: ۱۴۰۰/۰۹/۲۶

۱- ابیات زیر مصداق کدام ضرب‌المثل است؟

«مگسی گفت عنکبوتی را
گفت اگر در کمند من افتی
که این چه ساق است و ساعدِ باریک
پیش چشمت جهان کنم تاریک»

- ۱) حال هرکس موافقِ قال است
۲) دشمن نتوان حقیر و بیچاره شمرد
۳) درشتی ز کس نشنود نرم‌گوی
۴) دشمن چه کند چو مهربان باشد دوست؟

۲- کاربرد «را» در کدام بیت، با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- ۱) گر تشنگان بادیه را جان به لب رسید
۲) باد بر بوی نسیم زلف سنبُل در ختن
۳) گلدسته‌امیدی، بر جان عاشقان نه
۴) ماه روزه است و مرا شربت هجران روزی
تو خفته در کجاوه به خواب خوش اندری
نافه را چندان دهد دم تا جگر پر خون کند
تا رهروان غم را، خار از قدم بر آید
روز توبه است و تو را نرگس جادو سرمست

۳- کدام بیت با ابیات دیگر تناسب معنایی ندارد؟

- ۱) حافظ به خود نپوشید این خرقة می‌آلود
۲) در طریقت هر چه پیش سالک آید خیر اوست
۳) نوشته جاودان، دیگر نگردد
۴) چو تو خود کنی اختر خویش را بد
ای شیخ پاکدامن، معذور دار ما را
در صراط مستقیم ای دل کسی گمراه نیست
به رنج و کوشش از ما برنگردد
مدار از فلک چشم نیک‌اختری را

۴- معنی مقابل کدام گروه واژه‌ها درست است؟

الف - پلاس: جامه‌ای خشن و پشمینه که درویشان پوشند.

ب - خانقاه: محل اجتماع درویشان و مرشدان را گویند.

ج - تقریظ: اشعار ستایش‌آمیز درباره‌ی یک شخص یا یک کتاب

د - مکاری: کسی که با مکر و حيله بر گروهی مسلط می‌شود.

- ۱) الف، ب
۲) الف، ج
۳) ب، د
۴) ج، د

۵- نقش واژه‌های مشخص‌شده در بیت زیر، به‌ترتیب، کدام است؟

«گر نسازد یوسفی هر روز گردون جلوه‌گر تا قیامت خلق را آن حسن روزافزون بس است»

- ۱) مفعول، مسند، قید، مفعول
۲) مفعول، نهاد، قید، متمم
۳) مفعول، نهاد، مسند، متمم
۴) نهاد، مفعول، مسند، مفعول

۶- در کدام بیت آرایه‌های «تشبیه، جناس، کنایه و مراعات‌نظیر» به کار رفته است؟

- ۱) از رهگذر خاک سر کوی شما بود
۲) بس تجربه کردیم در این دیر مکافات
۳) دردا که از آن آهوی مشکین سیه‌چشم
۴) پیرانه سرم عشق جوانی به سر افتاد
هر نافه که در دست نسیم سحر افتاد
با دُرْدکشان هر که درافتاد برافتاد
چون نافه بسی خون دلم در جگر افتاد
وان راز که در دل بنهفتم به در افتاد

۷- بیت «من ایرانی‌ام آرمانم شهادت / تجلی هستی است جان‌کندن من» با کدام گزینه قرابت معنایی دارد؟

- ۱) دریغ است ایران که ویران شود
۲) گفتم که نوش لعلت ما را به آرزو کشت
۳) زندگانی چیست؟ مردن پیش دوست
۴) دور دار از خاک و خون دامن چو بر ما بگذری
کنام پلنگان و شیران شود
گفتا تو بندگی کن کاو بنده‌پرور آید
کاین گروه زندگان دل‌مردانند
کاندر این ره کشته بسیارند در راه شما

۸- در کدام گروه کلمه، غلط املایی وجود دارد؟

- ۱) افسر و دیهیم، سنان و سرنیزه، درع و زره
۲) مزیح و شوخی، حاذق و چیره‌دست، شبح و نظیر
۳) سخره و ریشخند، توش و توان، وقاحت و بی‌جیایی
۴) اوان و هنگام، نسیان و فراموشی، حفیض و فرود

۹- کدام آرایه در بیت زیر وجود ندارد؟

«همه تیغ و ساعد ز خون بود، لعل
خروشان دل خاک، در زیر نعل»

- ۱) جناس ۲) استعاره ۳) تشبیه ۴) تضاد

۱۰- معنای چند واژه در واژه‌های زیر غلط است؟

جنود (لشکر) - خور (زمین هموار) - وسواس (دودلی) - سوله (انبار فلزی) - رعب (هراس) - سردمدار (زورگو) - تکلف (خودنمایی) - اسوه (پیشوا)

- ۱) دو ۲) سه ۳) چهار ۴) پنج

۱۱- مفهوم عبارت «دل‌ها آن چنان صفایی می‌یابند که وصف آن ممکن نیست»، با کدام گزینه قرابت معنایی بیشتری دارد؟

- ۱) من صفا بودم و آینه‌ام آلوده زنگ
۲) چه لازم وصف شعر آبدار خود کنی صائب
۳) دیده اهل صفا روشن که آن روشن‌روان
۴) اگر صفا طلبی کام دل مجوی که یار
زنگ ز آینه زدودند و صفا بخشیدند
اگر دارد گهر آب صفا، پنهان نمی‌ماند
یک بهشت جاودان با خود صفا آورده است
چو در کنار نشست از میان صفا برخاست

۱۲- مفهوم کدام بیت با کَلِّ اناء یترشح بما فیه نامتناسب است؟

- ۱) بداصل گدا، چو خواجه گردد، نه نکوست
۲) پاک دامانی چو شمع و نور بارد از رخت
۳) می دهد ظاهر هر کس خبر از باطن او
۴) آن که چو خرماست رفیقش مدان
مغرور شود نداند از دشمن دوست
پاک دامانی دلیلش روی نورانی بود
رتبه ی پیرهن آری ز قبا معلوم است
کاوست برون مغز و درون استخوان

۱۳- در کدام بیت آرایه «جناس همسان» به کار رفته است؟

- ۱) بار غمت می‌کشم وز همه عالم خوشم
۲) روزگاری است که سودا زده روی توام
۳) سعدی از پرده عشاق چه خوش می‌گوید
۴) مرا که با تو سخن گویم و سخن شنوم
گر نکند التفات یا نکند احترام
خوابگاه نیست مگر خاک‌سر کوی توام
تُرک من پرده برانداز که هندوی توام
نه گوش فهم بماند نه هوش استفهام

۱۴- کدام گروه از آرایه‌های ادبی، همگی در بیت: «آخر ای مطرب از این پرده عشاق بگرد چنگ‌گویی که مرا پرده به چنگ تو درید» یافت می‌شود؟

- ۱) استعاره، ایهام، مجاز ۲) کنایه، استعاره، تشبیه ۳) استعاره، جناس تام، تشبیه ۴) کنایه، ایهام تناسب، جناس تام

۱۵- معنای کنایی «زیر سنگ آوردن» در بیت زیر چیست؟

«پیاده ندیدی که جنگ آورد
سر سرکشان زیر سنگ آورد»

- ۱) با سنگ زخمی کردن ۲) سنگسار کردن ۳) اسیر کردن ۴) شکست دادن

پاسخنامه تشریحی

- ۱ - گزینه ۳ این دو بیت ناظر به این مفهوم است که هیچ دشمنی را نباید براساس ظاهرش قضاوت کرد؛ چراکه عنکبوت خرد و ضعیف هم با تار استوارش می‌تواند خطرناک باشد.
 - ۲ - گزینه ۲ در گزینه «۲»، «را» به صورت حرف اضافه آمده است: چندان به ناله دم دهد؛ ولی در سایر گزینه‌ها فک اضافه است.
 - ۳ - گزینه ۴ گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» بر تأثیر قضا و قدر و سلب اراده انسان تأکید دارد، اما گزینه «۴» سرنوشت انسان را منوط به اعمال او می‌داند.
 - ۴ - گزینه ۱ موارد نادرست:
«ج»: تقریظ: نوشتن یادداشتی ستایش آمیز درباره یک کتاب
«د»: مکاری: کسی که اسب و شتر و الاغ کرایه می‌دهد یا کرایه می‌کند.
 - ۵ - گزینه ۳ اگر گردون هر روز یوسفی را جلوه‌گر نسازد، آن حسن روزافزون تا قیامت برای خلق ^{منعم} بس است.
 - ۶ - گزینه ۳ تشبیه: خون به ناله / جناس: خون و چون / کنایه: «خون در دل افتادن»: کنایه از ناراحت و دلگیر بودن / مراعات نظیر: ناله و خون و مشکین: خون و دل و جگر
 - ۷ - گزینه ۳ مفهوم مشترک: «زندگی واقعی برابر است با مردن در راه مقصود».
 - ۸ - گزینه ۲ شبه و نظیر
 - ۹ - گزینه ۴ جناس ← لعل و نعل
استعاره ← دل خاک: اضافه استعاری
تشبیه ← همه تیغ و ساعد از خون مانند لعل بود.
 - ۱۰ - گزینه ۲ جنود ← لشکریان خور ← زمین پست سردمدار ← رئیس
- نکته: «پست» به معنای نشیب و سرازیری است؛ اما «هموار» به معنی مسطح و صاف است.
- ۱۱ - گزینه ۱ مفهوم مشترک، صفا یافتن دل و رفع کدورت است که در گزینه «۱» با استعاره «آینه» آمده است.
در گزینه ۳، به صراحت سخنی از صفا یافتن پس از رفع کدورت نیامده است.
 - ۱۲ - گزینه ۴ سایر گزینه‌ها به مفهوم «رفتار هر کس بیانگر باطن و شخصیت اوست»، اشاره دارند؛ اما مفهوم گزینه ۴ «ناهماهنگی ظاهر و باطن» است.
 - ۱۳ - گزینه ۳ پرده در مصراع اول از اصطلاحات موسیقی و گوشه‌های دستگاه‌های موسیقی و در مصراع دوم پرده به معنای حجاب و مانع ذکر شده است.
 - ۱۴ - گزینه ۴ «پرده دریدن» کنایه از «رسوا کردن» / ایهام تناسب: «چنگ» دو معنا دارد: ۱- چنگال، دست (که معنای مورد نظر بیت است). ۲- آلت موسیقی که با «مطرب و پرده عشاق» تناسب دارد. / جناس تام: «پرده» در مصراع اول به معنای «نوا و نغمه» و «پرده» در مصراع دوم به معنای «حجاب و پوشش» است.
 - ۱۵ - گزینه ۴ «زیر سنگ آوردن» به معنای «شکست دادن» است.

پاسخنامه کلیدی

۱ - ۳	۴ - ۱	۷ - ۳	۱۰ - ۲	۱۳ - ۳
۲ - ۲	۵ - ۳	۸ - ۲	۱۱ - ۱	۱۴ - ۴
۳ - ۴	۶ - ۳	۹ - ۴	۱۲ - ۴	۱۵ - ۴